

Чеботарьова Л.В.

аспірант

Поспелов С.В.

кандидат с.-г. наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

ДИНАМІКА АКТИВНОСТІ ЛЕКТИНІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ

В останні роки значна увага приділяється з'ясуванню ролі специфічних білків лектинів та їх активності в рослинах пшениці. Встановлена їх певна роль у подоланні стресів та відповіді на фітопатогенні агенти. Суттєво розширюються знання про активність лектинів на видовому та сортовому рівні, адже вони можуть бути біохімічними маркерами фізіологічного стану і розвитку пшениці.

На розвиток пшениці озимої в осінній період суттєво впливають строки сівби. При більш ранній сівбі пшениця переростає, що знижує морозо- та зимостійкість, збільшує ураженість хворобами та шкідниками. Певну проблему для виробників створюють кліматичні умови, що обумовлюють різкі потепління та дефіцит вологи, особливо у весняний період. На сьогодні є актуальним питання створення сортів, які були б толерантні до строків сівби та стійкі до факторів стресу.

Одним із завдань наших досліджень було виявлення змін активності лектинів у залежності від строків сівби. При цьому вивчали пшеницю озиму сортів селекції Полтавської державної аграрної академії Вільшана і Сагайдак п'яти строків сівби, з інтервалом у десять днів, починаючи з 20 серпня 2012 року. Зразки брали на дослідному полі інституту агрономії ПДАА, де рослини були висіяні у ґрунт звичайним рядковим способом, з шириною міжряддя 15 см, глибиною загортання 3-5 см.

Встановлена загальна закономірність зниження активності лектинів із віком рослин. Якщо в останній строк сівби (29.09.2012 р.) вона становила 2,2–2,3 бали, то в перший строк (20.08.2012 р.) 0,8–0,9 бали. В інші строки гемаглютинуюча активність білків, що містилися у листках рослин, змінювалась у межах вказаного діапазону. При цьому нами не спостерігалось сортової відмінності.

Отже, було відмічено підвищення активності лектинів при більш пізніх строках сівби, тобто на ранніх стадіях органогенезу. Це може бути пояснено більш активними синтетичними процесами під час початкового періоду росту, що відмічається різними дослідниками. Крім того, у рослин ранніх строків суттєво зростає надземна маса, що також може вплинути на вміст та концентрацію лектинів. З точки зору накопичення і активності лектинів, більш перспективними можуть бути толерантні до строків сівби сорти, із невираженим фотоперіодизмом.